

ved slipper for at gjøre Krigstjeneste. Der vil altsaa i mine Tanker, for at supplere, hvad der ligger i de stillede Vædringsforslag, søvnes et Tilsagn ligeoverfor dem, som holde paa, at de theologiske Candidater ikke paa nogen Maade skulle kunne unddrage sig for at gjøre Krigstjeneste, og ligeoverfor dem i Folkethinget, som vel vilde indrømme de Geistlige Fritagelse efter 4 Aars Tjenestetid i Vintien, men heller ikke tidligere. Der trænges altsaa til et lignende Supplement for den anden af mig omtalte Side, som der ved det til forrige Behandling stillede Vædringsforslag var tilfattet at fremkalde for den førstnævnte Side. Denne Tilfiffring kan nu, hvis Vædringsforslagene imod Formodning skulde blive bibeholdt i den endelige Lov, tænkes at fremkomme enten paa lignende Maade, som i Vædringsforslaget til forrige Behandling antydet, nemlig ved en kongelig Anordning, eller ogsaa ved en udtryffeligt særlig Lov, der bestemmer, at den geistlige Ordination ikke kan gives uden efter en vis indskrænket Fyldestgjørelse af Værnepligten. Det er i Henhold til denne Tankegang, at jeg stemmer for det foreliggende Vædringsforslag. Med Hensyn til, at den ærede Justitsminister har udtalt, at han ikke kunde troe, at Landsthinget vilde fastholde, at der i selve Værnepligtsloven skulde gives en Garanti for, at Geistlige som saadanne ikke blive indkaldte til Krigstjeneste, og at han altsaa penter, at man tilfids vil berolige sig ved en Bestemmelse som den af ham foreslaaede og ved forrige Behandling vedtagne uden nogen videre Tilfiffring end den, vi hidtil have faaet, skal jeg endnu blot tilføie, at jeg horer til dem, der ikke ville berolige sig ved Lovforslaget, saaledes som det nu foreligger, og ved en saadan Tilfiffring som den, vi have faaet, nemlig en Yttring om en enkelt Ministers eller et enkelt Ministeriums Mening og Billie. Det var under den forrige Behandling gjort muligt for Regjeringen at give en saadan Garanti, som vi attraaer, ved enten at gaae ind paa det da stillede Vædringsforslag, eller ved at tilfisse, at, hvis det omtalte Vædringsforslag blev taget tilbage, skulde alligevel en saadan Anordning, som den deri forudsatte, udkomme, eller, hvis man ikke ønskede Anordningsformen, et

særligt Lovforslag blive forelagt, som indeholdt det nødvendige Supplement til Værnepligtsloven. Vi fik imidlertid ikke Andet end en Erklæring af den for Diebliffet fungerende Minister om hans personlige Hensigt og hans Forhaabninger om fremtidige Ministre. Denne Garanti er for mig, og jeg haaber, for flere, ikke tilstræffeligt.

Lehmann: Jeg har allerede under den forrige Behandling antydet, hvad jeg nu agter at indfrie, at jeg vil stemme for det nu foreliggende Forslag. Da det er mig om at gjøre, at dette ikke skal blive betragtet som en Afvigelse fra den Grundsetning om Statsborgernes Eigeberettigelse, som jeg troer altid med megen Consequents at have foragtet, skal jeg dog tilføie, at det efter min Mening i denne Henseende har været noget vildledende, — skjøndt det naturligvis ogsaa kan forstaaes paa den rette Maade — naar denne Undtagelse fra Loven er bleven henvænet en Fritagelse. I mine Dine er det paa ingen Maade et Privilegium for en vis Stand, og jeg har derfor heller ikke taget den allermindeste Forargelse af, at under de Krige, vi have ført, mangfoldige theologiske Studerende og Candidater frivillig have meldt sig, og det er bekendt, at der er ikke faa blandt dem, der have opfyldt denne frivillige Værnepligt med stor Tapperhed og Ære. Deri har jeg, som sagt, ikke fundet det allermindeste Anstødeligt, thi de ere allervæsentligst Statsborgere. Det, hvorefter der her er Tale, er ikke noget Privilegium eller Fritagelse, men derimod Afpreneligheden af tvende forskjellige Stillinger, hvilket efter min Mening er noget ganske forskjelligt. For at tage et Exempel fra en Grundsetning, der i mine Dine er endnu helligere end Lighedens saa ofte misforstaaede og misbrugte Grundsetning, nemlig Religionsfriheden, saa kan det ikke paa nogen Maade betragtes som en Indskrænkning i Sjællands Biskops Religionsfrihed, at han ikke tillige kan være Sodeprest, og ikke paa nogen Maade en Indskrænkning i Sodeprestens Religionsfrihed, at han ikke tillige kan være Sjællands Biskop; det er en Afprenelighed af tvende Stillinger. Nu siger jeg, at ganske afseet fra min specielle person-